

søndag 8. juni 1975 kl. 14.30.

STATSMINISTER TRYGVE BRATTELI

Esbjerg 8. juni 1975.

(Manuskript.)

Jeg bringer dette møte en hilsen fra norsk arbeiderbevegelse. Vi har fulgt hverandre i medgang og motgang i snart hundre år. I de senere år har vi hatt betydelige politiske vanskeligheter. Likevel er det også i dag klart at de sosialdemokratiske partier er den sterkeste politiske kraft i Norden. I tre land har vi regjeringen, og i det fjerde har vårt broderparti ledelsen av regjeringen.

Med stolthet kan vi se hvordan vår bevegelse har spilt en ledende og inspirerende rolle i formingen av det folkets Norden som er skapt i de tre siste generasjoner. Vi står midt oppe i hverdagens fortsatte byggende arbeid. I en politisk urolig og delvis noe forvirret tid har de sosialdemokratiske partier et særlig ansvar for å verne om demokrati, frihet og folkets rettigheter. Og for å sikre en videre utvikling som bygger framtidens samfunn på solidaritet, likhet og trivsel.

Vi har alltid vært innstillet på å samarbeide over landegrensene. Det gjelder i Norden, i Europa og i verden. I Norden ble samarbeidet mellom sosialdemokrater og fagorganiserte sterkt utviklet lenge før

det statlige samarbeid tok form. Arbeiderbevegelsens nordiske samarbeidskomité er nesten like gammel som våre partier selv. Våre folk kjente hverandre fra mange års samarbeid og vennskap da de som representanter for regjeringer og folketing møtte hverandre og planla det vi senere har hatt som Nordisk Råd. Med sin brede virksomhet, sine utvalg og sine mangeartede tiltak har det nordiske samarbeid blitt en nødvendig del av vår politiske hverdag.

Grunnen ble ryddet av arbeiderbevegelsens eget arbeid gjennom mange år. Vi er glad for at nå går alle politiske hovedretninger aktivt inn for samarbeidet i Norden. Det vil være et nødvendig redskap for våre folk også i den framtid vi nå går inn i.

Forskjellen i historie og i geografisk plassering har ført til at våre land i skjebnesvangre situasjoner ikke alltid har gått de samme veger. Allerede før den andre verdenskrigen var det alvorlige diskusjoner om et mulig samarbeid om forsvaret av Norden. Den realistiske vurdering førte til at det ikke ble noe av et slikt forsvarssamarbeid. Da vårt finske broderfolk kom i strid, stod vi andre stort sett som tilskuere. Storkrigen selv hadde forskjellige følger for de ulike land. Danmark og Norge ble okkupert, Finland ble hardt rammet av skiftende maktforhold mellom de store, og bare Sverige lå i et maktpolitisk krysningspunkt som gjorde at det ikke ble direkte trukket inn i krigen.

Vennskapsfølelsen i folkets dyp tok ikke skade

av disse ulike rystelser, og det var naturlig at tiden etterpå med ny styrke reiste spørsmål om utvidet samarbeide mellom Nordens folk. Det meldte seg både i sikkerhetspolitikk, økonomi og kultur.

Det viste seg imidlertid at fortidens ulike vilkår også i den nye tid førte til at vi delvis gikk hver våre veger. Det skjedde i forsvarspolitikken, og det gjaldt i markedspolitikken. Det er bare i de helt globale og i de rent nordiske organisasjoner at alle Nordens nasjoner møtes på samme vilkår.

Hver gang et nordisk prosjekt har strandet, har spørsmålet blitt stillet om Nordens folk er på veg fra hverandre. Men igjen viser det seg at den felles vennskapsfølelse i folkedypet lever sitt eget liv ubundet av forandringer i de ytre forbindelser. I 25 år har vi fulgt ulike veger i sikkerhetspolitikken. I noen år har vi hatt forskjellig tilknytning til Europa. Likevel er jeg sikker på at det praktiske nordiske samarbeidet aldri tidligere har vært bedre utviklet enn det er nå. Våre lands økonomi er mer integrert (sammenvokset) i dag enn den var før vi skilte lag i markedssaken. På de fleste av samfunnslivets områder er det nordiske samarbeide meget bedre utviklet i dag enn det var før vi valgte hver vår forsvarspolitik.

Det viktigste resultat av dette er den levende følelse av nordisk solidaritet og fellesskap i de store folkegrupper. Hele vår tids tekniske utvikling har underbygget dette. I min barndom var Danmark "utlandet", et sted langt der ute i verden som bare

få av mine landsmenn hadde sett med egne øyne. Bortsett fra grensedistriktene var det likedan med Sverige, ennå mer med Finland, - og Island var et lite folk langt ute i havet. Nå reiser folk i store skarer uten pass og formaliteter mellom våre land. Vi opplever ikke de geografiske grenser. Hele området er et felles arbeidsmarked og et felles ferie- og fritidsområde. Vi møtes som naboer og ikke som utlendinger. Og hele denne utviklingen har ikke vært hindret av vår ulike stilling til enkelte organisasjoner som dekker større territoriale områder.

Til dette har medvirket at utviklingen i våre land har vært så pass lik, og at de samfunn som er skapt i vår tid er så pass ensartede både politisk og sosialt. Det bidrar til at vi så lett føler oss hjemme hos hverandre.

Men brytningen mellom det nordiske, det europeiske og det globale forteller oss samtidig noe mer. Ikke noe begrenset område er seg selv nok. Kontakten med og impulsene fra den større verden har hele tiden vært en virksom faktor i Nordens vekst og utvikling - så vel økonomisk som kulturelt. Slik var det i fortiden så langt vi kjenner vår historie. Det er på samme måten i dag. Og enda mer vil det bli slik i den tid vi nå står foran.

Det gir en politisk bevegelse et utvidet ansvar. Og særlig gjelder dette for partier hvis stolthet det er å samle og representere de store folkegrupper, og som stiller det store mål å lede forandringene

fram til et nytt og bedre samfunn, basert på den demokratiske sosialismens prinsipper. Et samfunn bygget på solidaritet, likhet, trivsel.

I tidens noe forvirrende politiske miljø opplever vi igjen sterke påminnelser om at det krever en innsats å trygge demokrati og frihet også i en ny tid. Sosialdemokratiet må her føle et særlig ansvar og sette kreftene til i en slik innsats.

Det er tegn til at demagoger, fantaster og halvfascister igjen begynner å bli frekke og høyrøstede. Og ytterst på en annen fløy leker noen med tankene om væpnet maktkamp, om proletariatets diktatur og om den såkalte demokratiske sentralisme i stedet for en demokratisk livsform. Atskillig kraft går til spille i leken med slike drømmer.

Vi må samle kreftene for å gjøre livet tryggere og rikere i virkelighetens verden. Med åpent sinn skal vi søke samarbeid med andre nasjoner for å fremme samvirke, fred og vennskap. Vi er igjen truet av kriser og massearbeidsløshet. Det er utålelig som en varigere tilstand. Nettopp motgang og stagnasjon viser oss at de grunnleggende problemer i det menneskelige samfunn bare kan løses ved et bredt og aktivt internasjonalt samarbeid.

Dette samarbeid skal også omfatte klodens største folkegrupper, den fattige verden, de som til nå økonomisk har levd på livets skyggeside, de som stadig lever i sult, sykdom og nød.

Den demokratiske sosialismen brakte fattige mennesker i våre land ut av deres fortvilelse og fornedrelse. Den tente troen på at ved solidaritet og felles ansvar og innsats kunne det formes en bedre verden for alminnelige mennesker. Vi har kommet langt på den vegen, og vi skal gå den videre.

I framtiden skal vi gå den sammen med vår tids fattige masser ute i verden, de som nå trenger å få tent en visshet om at det også for dem finnes en veg ut av deres sosiale elendighet og nød.

Så blir vårt samlingsmerke det samme innad og utad i Norden og i fellesskapet med den fattige verden. På alle plan kan menneskenes liv bli rikere og mer meningsfylt, når vi baserer vår livsform og vårt arbeide på solidaritet, likhet og trivsel.